

АНАЛИТИЧКИ ЦЕНТРИ - УЛОГА У КРЕИРАЊУ
ЈАВНИХ ПОЛИТИКА У СРБИЈИ

Тематски зборник

Издавач

Институт за политичке студије
Београд, Добрињска 11/5
Тел. 011 33 49 204
Е-mail: ips@ips.ac.rs
<http://www.ips.ac.rs/>

За издавача

Миша Стојадиновић, директор

Пруредила

Др Нада Радушки, научни саветник,
Институт за политичке студије

Рецензенти

Др Миша Стојадиновић, научни саветник, Институт за политичке студије
Др Зоран Милошевић, научни саветник, Институт за политичке студије
Проф. др Синиша Атлагић, Факултет политичких наука

Уређивачки одбор

Др Љубиша Деспотовић, научни саветник, Институт за политичке студије
Др Игор Јанев, научни саветник Институт за политичке студије
Др Момчило Суботић, научни саветник, Институт за политичке студије

Научни савет

Проф. др Виолета Таловић, Факултет за међународну политику и безбедност
Проф. др Драган Станар, Војна академија, Институт за стратегијска истраживања
Др Марија Ђорић, виши научни сарадник, Институт за политичке студије

Тематски зборник је настао у оквиру научно-истраживачке делатности
Института за политичке студије из Београда коју финансира Министарство
науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије.

Уредничка лектура

Нада Радушки

Прелом и штампа

Донат Граф, Београд

https://doi.org/10.18485/ips_think_tank_pp.2024

ISBN 978-86-7419-397-6

Тираж

50

Предговор

Тематски зборник *Аналитички центри – улога у креирању јавних политика у Србији* настао је као резултат заједничког научноистраживачког рада сарадника Центра за проучавање демократије и политичких партија и других истраживача Института за политичке студије из Београда, као и по позиву ангажованих експерата из појединих научних институција, центара, факултета и образовних установа који се баве овом тематиком. Зборник садржи осам оригиналних мултидисциплинарних научних радова које одликује пре свега актуелност теме, у којима је са различитих аспеката, на основу теоријско-емпиријских анализа, свеобухватно сагледан настанак, улога, значај и допринос аналитичких центара, а истовремено су отворена бројна питања и дилеме важне за даља проучавања и перспективе овог несумњиво релевантног феномена.

Аналитички центри (think tanks, труст мозгова, истраживачке организације, саветодавни комитети, итд.) на основу прикупљених података, ажурираних информација, спроведених истраживања и анализа, добијених резултата, изведених закључака и препорука, покушавају да утичу на обликовање јавних политика у правцу унапређења постојећих или доношења нових мера и стратегија везаних за значајна друштвена питања, али и да јавности омогуће бољи увид и информисаност о актуелним економским, социјалним и политичким токовима у држави. С обзиром да представљају спону између науке и политике, између „знања и моћи“, ови центри могу бити повезани са политичким организацијама, владом, привредним компанијама, или деловати у општем, јавном интересу као невладине, непрофитне и независне организације. Са актуелним социо-политичким променама, са развојем нових, модерних технологија и комуникација, створила се и потреба мењања, прилагођавања и осавремењивања аналитичких центара што је условило диверзитет њиховог начина деловања и предмета интересовања, али и другачије путеве представљања резултата истраживања, предлога, савета и смерница.

Зборник отварају два рада у којима аутори настоје да укажу на тешкоће у одређивању појма и дефиниције ових центара, као и да скрену пажњу на различите класификације по критеријуму њихове организованости, улоге и функције, величине, специјализације,

извора финансирања, стратегије, и друго. Проучавање основних карактеристика think tanks организација неизбежно отвара питање независности, објективности, практичности и применљивости резултата њихових анализа, као и односа између академске заједнице и креатора политике, што насумњиво захтева дубља и комплекснија испитивања. Полазећи од чињенице да прикупљање података више није дискреционо право само државних агенција и научних институција, већ је све више у домену различитих аналитичких центара, аутори проучавају најзначајније истраживачке организације у Америци, западној Европи и на Балкану, компаративне сличности и разлике, са посебним освртом на Србију где су у фокусу пре свега европске интеграције, изградња демократских институција и поштовање основних људских и мањинских права.

Колики је значај, улога и допринос појединих аналитичких центара развоју и креирању јавних политика, можемо видети у наредна три чланка. У првом, аутори за студију случаја узимају Модел фазног приступања ЕУ, односно предлог два респектабилна истраживачка центра (београдски Центар за европске студије и бриселски Центар за студије европских политика) који је од битног утицаја на реформу званичне политике проширења ЕУ. У области безбедности, како би проценили релевантност истраживачких центара, аутори су спровели интервју са три такве организације (Београдски центар за безбедносну политику, Центар за међународне и безбедносне послове и Струковно удружење сектора безбедности) да би утврдили степен и начине њиховог деловања у процесу моделирања безбедносне политике и спољних послова Србије. У раду који говори о доприносу формулисању медијских јавних политика које се непосредно тичу изборног процеса у Србији (2019-2023), аутори упућују на невладине организације (ЦЕСИД, ЦРТА и Транспарентност Србије) које посматрају изборе и услове у којима се они одржавају, указујући на недостатке и предлажући решења.

Интердисциплинарности садржаја зборника доприносе и три рада која се односе на улогу аналитичких центара у унапређењу мањинске политике Србије, са посебним освртом на положај припадника албанске и ромске националне мањине. Заједничко овим радовима је што јасно указују на значај ових центара у домену етничитета, с обзиром да је Србија мултиетничка држава, али и да је заштита мањинских права од круцијалне важности за приступање Србије Европској унији. Стога предложене мере, информације, савети

и иницијативе потекле из think tank сектора могу у великој мери да допринесу ефикаснијој сарадњи истраживача и креатора јавних политика, првенствено у домену социјалне, образовне и мањинске политике. У једном од радова представљена су два примера добре праксе који указују на утицај аналитичких организација (Центар за образовне политике) у формулисању нових политика у образовању албанске мањине на југу Србије. За успешније решавање проблема ромске мањине као најугроженије етничке заједнице у Србији, како се истиче у следећем раду, важне су конкретне мере базиране на теренским истраживањима које доприносе ефикаснијој сарадњи између невладиних ромских организација и доносиоца јавних политика. О значају интеграције свих националних мањина, а посебно ромске, говори се у последњем тексту са тежиштем на резултатима спроведене анкете о њиховом положају, уз сагледавање препорука истраживачких центара (Форум за етничке односе) за унапређење статуса и ефикасније управљање процесом друштвене инклузије Рома.

Радови представљени у овом зборнику имају за циљ да допринесу бољем разумевању основних елемената, кључних одредница и карактеристика аналитичких организација, да подстакну даља научна и стручна, теоријска и практична истраживања, као и критичка запажања о циљевима, релевантности и њиховом утицају у моделирању јавних политика и јавног мњења. У будућем периоду аналитички центри несумњиво ће бити све присутнији и неопходнији, са све израженијом улогом, с обзиром на велике друштвене промене, европеизацију, глобализацију и технолошке иновације. Потражња за резултатима њихових истраживања, експертизама, предлозима и препорукама, новим и алтернативним идејама и начинима решавања бројних питања и проблема у сложеним процесима управљања етно-демографским, социо-економским и политичким развојем државе, биће све већа и већа, што све заједно чини перманентни изазов за будућа свеобухватна научна проучавања у овој области.

Нада Радушки

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

001.818:[321.022::351/354(497.11)](082)

АНАЛИТИЧКИ ЦЕНТРИ : улога у креирању
јавних политика у Србији : тематски зборник / приредила Нада
Радушки. - Београд : Институт за политичке студије, 2024
(Београд : Донат граф). - 193 стр. ; 25 cm

Тираж 50. - Стр. 5-7: Предговор / Нада Радушки. - Напомене и
библиографске референце уз текст. - Библиографија уз сваки рад. -
Summaries.

ISBN 978-86-7419-397-6

а) Јавна политика -- Евалуација -- Србија -- Зборници

COBISS.SR-ID 145871113